

Parochie cursus digitaal: *Sociale Leer: Migrantenrechten*

Themagebied 8. Migratie en vluchtelingen

(auteur: Huub Flohr)

Overzicht programma videopresentaties

Sociale leer 36: <i>De rechten van een migrant</i>	Sociale leer 5: <i>Kerk en vluchtelingen</i>	Sociale leer 14: <i>Kerk op pelgrimstocht</i>
<i>Migrantenpastoraat*</i>	<i>Vormen van integratie*</i>	<i>Missie en ontwikkeling*</i>

*= *in de planning*

Sociale leer video 36: *De rechten van een migrant*

Hebben migranten rechten, vraagt pastor Flohr zich af bij het zien van vluchtelingen zoals uit Afghanistan die met moeite een veilig heenkomen vinden. Dat migranten rechten hebben, die overigens vaak met voeten worden getreden, daar wijst **Amnesty International** op. Van de website <https://www.amnesty.nl/encyclopedie/migranten-rechten-van> citeert pastor Flohr het volgende:

“Migratie komt veel minder voor dan men vaak vermoedt. Slechts 3 procent van de wereldbevolking (225 miljoen mensen) vestigt zich voor langere tijd in een ander land. Het aantal vluchtelingen is nog veel kleiner: ongeveer 0,3 procent.

De organisatie Migrants Rights International noemt als veelvoorkomende schendingen van de rechten van migranten onder meer: discriminatie in werk, huisvesting en dergelijke; negatieve stigmatisering van en geweld tegen vreemdelingen (xenofobie); het onthouden van kiesrecht, ook aan lang gevestigde migranten; gebrek aan bescherming tijdens de migratie; en de feitelijke veroordeling van veel migranten tot een marginaal bestaan met weinig kansen op werk, scholing en politieke participatie.

Rechten van migranten: Europa

Het Europees sociaal handvest gaat in op de rechten van migranten. Het stelt dat staten moeten streven naar onder meer: bijzondere bescherming, ook bij reizen van en naar het gastland; gezinshereniging; gelijke behandeling; overdracht van verdiensten naar het thuisland; bescherming tegen uitzetting, behalve als de betreffende migrant een gevaar voor de openbare orde of zedelijkheid is. Al deze bescherming geldt ook voor migranten die zelfstandige ondernemers zijn. Ook wordt de staten opgedragen stappen te ondernemen tegen misleidende propaganda aangaande immigratie en emigratie.

Migrantenwerkers

In 1990 aanvaardden de VN een ‘Verdrag over de bescherming van de rechten van alle migrantenwerkers en hun familieleden’. Het trad in werking in 2003, toen twintig staten het hadden geratificeerd. België en Nederland deden dat nog niet. Westerse landen lijken vooral beducht dat het verdrag de migranten te veel rechten zou garanderen, vooral voor ongedocumenteerden (illegale of

irreguliere migranten). Amnesty stelt daartegenover dat het verdrag ongedocumenteerde migratie juist wil tegengaan, maar dat internationaal recht al lang voorschrijft dat een bestaansminimum moet worden gegarandeerd voor alle migranten, ook de illegale.”

Juist als het gaat om illegaal of niet illegaal verwijst pastor Flohr naar de allereerste **Boodschap bij de Werelddag van de migranten en vluchtelingen van paus Franciscus in 2014** waar hij het volgende schrijft:

“Migranten en vluchtelingen zijn geen pionnen op het schaakbord van de mensheid. Het zijn kinderen, vrouwen en mannen die om verschillende redenen hun huis verlaten of gedwongen worden te verlaten, die een legitiem verlangen delen om te weten en te hebben, maar vooral om meer te zijn. Het grote aantal mensen dat van het ene continent naar het andere migreert, of van plaats verschuift binnen hun eigen land en geografische gebieden, is opvallend. Hedendaagse migratiebewegingen vertegenwoordigen de grootste beweging van individuen, zo niet van volkeren, in de geschiedenis. Terwijl de kerk migranten en vluchtelingen begeleidt op hun reis, probeert ze de oorzaken van migratie te begrijpen, maar ze werkt ook om de negatieve effecten ervan te overwinnen en de positieve invloed ervan op de gemeenschappen van herkomst, doorreis en bestemming te maximaliseren.

Terwijl we de ontwikkeling van een betere wereld aanmoedigen, kunnen we niet zwijgen over het schandaal van armoede in zijn verschillende vormen. Geweld, uitbuiting, discriminatie, marginalisering, restrictieve benaderingen van fundamentele vrijheden, zowel van individuen als van groepen: dit zijn enkele van de belangrijkste elementen van armoede die moeten worden overwonnen. Vaak zijn dit juist de elementen die migratiebewegingen markeren en zo migratie koppelen aan armoede. Op de vlucht voor situaties van extreme armoede of vervolging in de hoop op een betere toekomst, of gewoon om hun eigen leven te redden, kiezen miljoenen mensen ervoor om te migreren. Ondanks hun hoop en verwachtingen worden ze vaak geconfronteerd met wantrouwen, afwijzing en uitsluiting, om nog maar te zwijgen van tragedies en rampen die hun menselijke waardigheid aantasten.

De realiteit van migratie, gezien haar nieuwe dimensies in ons tijdperk van globalisering, moet op een nieuwe, rechtvaardige en effectieve manier worden benaderd en beheerd; dit vraagt bovenal om internationale samenwerking en een geest van diepe solidariteit en mededogen. Samenwerking op verschillende niveaus is van cruciaal belang, inclusief de brede goedkeuring van beleid en regels die gericht zijn op de bescherming en bevordering van de menselijke persoon. Paus Benedictus XVI schetste de parameters van een dergelijk beleid en verklaarde dat het “moet uitgaan van nauwe samenwerking tussen de landen van herkomst van de migranten en hun landen van bestemming; zij moeten vergezeld gaan van adequate internationale normen die in staat zijn om verschillende wetgevingstelsels te coördineren met het oog op de bescherming van de behoeften en rechten van individuele migranten en hun gezinnen, en tegelijkertijd die van de gastlanden” (Caritas in Veritate , 62). Samenwerken aan een betere wereld vereist dat landen elkaar helpen, in een geest van bereidheid en vertrouwen, zonder onoverkomelijke barrières op te werpen. Een goede synergie kan een bron van aanmoediging zijn voor regeringsleiders als ze geconfronteerd worden met sociaaleconomische onevenwichtigheden en een ongereguleerde globalisering, die enkele van de oorzaken zijn van migratiebewegingen waarbij individuen meer slachtoffers dan hoofdrolspelers zijn. Geen enkel land kan in zijn eentje de moeilijkheden het hoofd bieden die gepaard gaan met dit fenomeen, dat nu zo wijdverbreid is dat het elk continent treft in de tweeledige beweging van immigratie en emigratie.”

Of iemand nu illegaal of legaal migrant is, en wel vertrekkend vanuit het land van herkomst, op doorreis of aangekomen in het land van bestemming, wat het fundamentele uitgangspunt blijft is de waardigheid van de persoon van de migrant. Daarover spreekt **paus Franciscus** twee jaar later in zijn **Boodschap bij de Werelddag van migranten vluchtelingen van 2016**. Daar zegt Franciscus:

“Vanuit dit perspectief is het belangrijk om migranten niet alleen op basis van hun status als regulier of irregulier te zien, maar vooral als mensen wiens waardigheid moet worden beschermd en die in staat zijn bij te dragen aan vooruitgang en het algemeen welzijn. Dit is vooral het geval wanneer zij op verantwoorde wijze hun verplichtingen nakomen jegens degenen die ze ontvangen, met dankbaarheid het materiële en spirituele erfgoed van het gastland respecterend, de wetten gehoorzamen en helpen in zijn behoeften. Migraties kunnen niet alleen worden gereduceerd tot hun politieke en wetgevende aspecten, hun economische implicaties en het concrete naast elkaar bestaan van verschillende culturen in één territorium. Al deze vormen een aanvulling op de verdediging en bevordering van de menselijke persoon, de cultuur van ontmoeting en de eenheid van volkeren,

De Kerk staat aan de zijde van allen die werken aan de verdediging van ieders recht op een waardig leven, in de eerste plaats door gebruik te maken van het recht om niet te emigreren en bij te dragen aan de ontwikkeling van het land van herkomst. Dit proces moet van meet af aan de noodzaak omvatten om de landen die migranten en vluchtelingen verlaten, bij te staan. Dit zal aantonen dat solidariteit, samenwerking, internationale onderlinge afhankelijkheid en een rechtvaardige verdeling van de goederen van de aarde essentieel zijn voor meer doortastende inspanningen, vooral in gebieden waar migratiebewegingen beginnen, om die onevenwichtigheden op te heffen die ertoe leiden dat mensen, individueel of collectief, hun eigen natuurlijke en culturele omgeving. In ieder geval is het noodzakelijk om, indien mogelijk in een vroeg stadium, de vlucht van vluchtelingen en vertrek als gevolg van armoede af te wenden.”

Pastor Flohr staat dan langer stil bij het recht van de migrant om juist niet te hoeven emigreren. Daarvoor is het nodig dat door internationale samenwerking voorwaarden worden geschapen waardoor dat recht ook wordt gewaarborgd. Is iemand intussen in het land van bestemming dan eist de waardigheid van de menselijke persoon ook dat deze zich niet alleen kan ontwikkelen maar ook kan bijdragen aan de het algemeen welzijn, bijvoorbeeld door ook het stemrecht te kunnen laten gelden. Maar ook het recht om op doorreis te zijn mag niet worden tegengewerkt. Omdat migranten bijna bij definitie kwetsbaar zijn en vaak niet voor hun eigen rechten kunnen opkomen is er een grondhouding van barmhartigheid nodig om hun stem te geven. Dat is bij uitstek een taak van christenen.

Vragen tot verdieping of ter onderlinge uitwisseling:

- *Hoe kunnen christenen juist vanuit de grondhouding van barmhartigheid opkomen voor vluchtelingen op doorreis, waarvan de beelden schrijnend tot ons komen?*
- *Wat moet er gebeuren willen statushouders ook ten volle kunnen deelnemen aan het maatschappelijk leven, behalve de inburgeringscursus?*
- *Hoever zou het recht op gezinshereniging moeten gaan en welke criteria kunnen we daarvoor gebruiken?*